

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi (liikennekelpoisuuspaketti)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi (liikennekelpoisuuspaketti) (U 16/2025 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Esa Aaltonen, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Teemu Toivanen, Liikenne- ja viestintävirasto
- poliisitarkastaja Kari Onninen, Poliisihallitus
- toimitusjohtaja Tero Lausala, Autoalan Keskusliitto ry
- toimitusjohtaja Pasi Nieminen, Autoliitto ry
- toimitusjohtaja Pasi Anteroine, Liikenneturva
- toiminnanjohtaja Björn Ziessler, Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Autotuoajat ja -teollisuus ry
- Suomen Motoristit ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio antoi 24.4.2025 ehdotuksen niin kutsutusta liikennekelpoisuuspaketista. Se sisältää komission ehdotukset:

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen määräaikaikatsastuksista annetun direktiivin 2014/45/EU ja unionissa liikennöivien hyötyajoneuvojen liikennekelpoisuutta koskevista teknisistä tienvarsitarkastuksista annetun direktiivin

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2025 vp

2014/47/EU muuttamisesta (COM(2025) 180 final), jäljempänä *katsastusdirektiivi* ja *tienvarsitarkastusdirektiivi*, sekä

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ajoneuvojen rekisteröintiasiakirjoista ja kansallisiin ajoneuvorekistereihin talletettavista ajoneuvojen rekisteröintitiedoista ja neuvoston direktiivin 1999/37/EY kumoamisesta (COM(2025) 179 final), jäljempänä *rekisteröintitodistusdirektiivi*.

Valtioneuvoston kanta

Liikennekelpoisuuspaketti yleisesti

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti ehdotusten tavoitteeseen edistää liikenneturvallisuutta päivittämällä sääntely vastaamaan ajoneuvoteknistä kehitystä sekä vähentää liikenteen haitallisia ympäristövaikutuksia. Valtioneuvosto kannattaa myös ehdotusten tavoitetta lisätä digitalisaatiota ja ajoneuvodatan saatavuutta sekä yhtenäistää ajoneuvojen rekisteritietoja ja kehittää EU-jäsenmaiden välistä tiedonvaihtoa.

Erityisesti ajoneuvodatan saatavuuden lisäämiseen liittyvien ehdotusten osalta tulee valtioneuvoston näkemyksen mukaan kuitenkin pyrkiä varmistumaan siitä, että datan saatavuutta koskevat menettelyt sisämarkkinoilla muodostuvat yhtenäisiksi ja tukevat sisämarkkinoiden toimintaa.

Komission ehdottamien uusien menettelyjen osalta tulisi lähtökohtaisesti välttää tai vähentää menettelyjen monimutkaisuutta. Yleisesti valtioneuvosto katsoo, että esityksen jatkokäsittelyssä tulisi varmistaa, ettei direktiivien kansallisesta täytäntöönpanosta aiheutuisi kohtuuttomia kustannuksia viranomaisille tai kansalaisille. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että viranomaisille esitetyissä lisätehtävissä voidaan hyödyntää olemassa olevia rakenteita ja että niistä ei aiheudu tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

Valtioneuvosto pitää lähtökohtaisesti uusia menetelmiä ajoneuvojen liikennekelpoisuuden varmistamiseen kannatettavana. Vaatimuksia asetettaessa tulisi kuitenkin huomioida ennen kaikkea menetelmien soveltuvuus Suomen olosuhteisiin eri vuodenaikoina ja odotettu vaikuttavuus liikenneturvallisuuden lisääntymiseen. Menetelmien ja laitteistojen käyttöönotossa tulisi olla tarkoituksenmukainen aikataulu, jotta varmistetaan tarvittavan teknologian saatavuus ja luotettavuus sekä henkilöstön tarvittava osaaminen ja muut täytäntöönpanoon liittyvät käytännön seikat.

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti tavoitteeseen sähköistää rekisteröintitodistukset, katsastustodistus ja tienvarsivalvonnasta annettava raportti. Koska komissio ehdottaa, että todistukset tulee tuottaa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakkoon, asiassa on huomioitava Suomen aiemmin muodostama kanta eIDAS-asetuksen uudistamisesta (U 41/2021 vp) ja digitaalisen identiteetin lompakoista (E 62/2024 vp). Olemassa olevan kannan mukaan Suomi pitää tärkeänä, että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakosta tulisi osa digitaalista perusinfrastruktuuria ja että sen varaan voitaisiin jatkossa kehittää muita yhteiskunnan digitaalisia palveluita. Lisäksi Suomi on aiemman kannan mukaan pitänyt tärkeänä, että sektorikohtaisessa EU-sääntelyssä, kuten liikennekelpoisuuspaketissa, otetaan asianmukaisesti huomioon, että lompakon perusvaatimukset on asetettu uudistetussa eIDAS-asetuksessa, eikä niistä tulisi lähtökoh-

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2025 vp

taisesti poiketa sektorikohtaisessa sääntelyssä. Valtioneuvosto pitää tämän lisäksi tärkeänä, että nyt annettujen ehdotusten valmistelussa kiinnitetään huomiota siihen, miten eri rekisteröinti- ja katsastustodistusten käyttötilanteet hoituisivat eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lomppa-koilla. Mahdollisuus kansallisille vaihtoehtoisille digitaalisille ratkaisuille tulisi säilyä etenkin, jos esitetyt ratkaisut eivät tue digitaalista käyttöä vielä kaikilta osin. Lisäksi fyysistä rekisteröinti- todistusta ei tulisi lähtökohtaisesti enää merkittävästi kehittää sen jäädessä jatkossa marginaaliseen asemaan.

Komission ehdottamaa velvollisuutta käyttää jäsenvaltioiden väliseen tiedonvaihtoon yksin- omaan MOVE-HUB-alustaa tulisi vielä tarkastella. Valtioneuvosto katsoo, että viranomaisten välinen kansainvälinen tiedonvaihto tulisi toteuttaa teknologianeutraalisti niin, että jäsenvaltiot, joilla on parempi valmius käyttää tiedonvaihtoon EUCARIS-järjestelmää, voisivat näin toimia. Tämä menettely säästäisi kustannuksia ja nopeuttaisi kansallista täytäntöönpanoa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä huolehtia, että ehdotusten suhde EU:n muiden säädösten ja kansainvälisten sopimusten kuten Wienin tieliikennesopimuksen ja Wienin katsastussopimuksen kanssa on selkeä, jotta mahdolliset ristiriitaisuudet tai epäselvyydet voitaisiin välttää.

Valtioneuvosto pitää lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisena komissiolle ehdotettuja toimival- tuuksia antaa täytäntöönpanosäädöksiä ja delegoituja säädöksiä. Komissiolle siirrettävän toimi- vallon tulee kuitenkin olla asianmukaisesti rajattu. Alemman asteisen sääntelyn antamiseen liit- tyviä määräaikoja on myös jatkokäsittelyssä tarkasteltava huolellisesti, sillä yksityiskohdilla voi olla merkittäviä kustannusvaikutuksia kansallisesti.

Katsastusdirektiivin muuttaminen

Valtioneuvosto katsoo, että komission esittämästä moottoripyörien katsastusvelvollisuudesta tu- lisi voida poiketa kansallisesti jatkossakin. Tämä olisi tarkoituksenmukaista etenkin maissa, jois- sa moottoripyörien tekniset viat eivät aiheuta liikennekuolemia ja joissa on muita vaihtoehtoisia lisäkeinoja moottoripyöräilyn liikenneturvallisuuden varmistamiseksi. Toissijaisesti valtioneu- vosto katsoo, että jos katsastusvelvollisuudesta ei voida kansallisesti poiketa, neuvotteluissa tu- lee varmistaa mahdollisimman suuri kansallinen liikkumavara moottoripyörien katsastusten ai- kaväleihin ja sisältöön.

Lähtökohtaisesti valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission pyrkimykseen edistää vapaa- ta liikkuvuutta mahdollistamalla tilapäiset katsastukset toisessa jäsenvaltiossa. Jatkokäsittelyssä tulisi kuitenkin tarkastella mahdollisuutta menettelyn vapaaehtoisuudelle jäsenvaltioissa.

Tienvarsivalvontadirektiivin muuttaminen

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jäsenvaltioissa kokeillaan ja otetaan käyttöön hyviä käytän- teitä, jotka tehostavat tienvarsivalvontaa. Valtioneuvosto suhtautuu kuitenkin kriittisesti direktii- vissä velvoittaviksi säädettäviin tienvarsitarkastuksia koskeviin kansallisiin tavoitteisiin. Ehdo- tettua tavoitteiden tasoa tulisi myös tarkastella jatkokäsittelyssä. Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että uuden päästöjen etävalvontateknologian käyttöönotto vaatisi vielä toiminnan kokeilemista ja

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2025 vp

pilotointia jäsenvaltioissa ennen täysimääräistä käyttöönottoa. Määrien sijaan voisi tavoitteena tarkastella toimien vaikuttavuutta liikenneturvallisuuteen.

Rekisteröintitodistusdirektiivi

Valtioneuvosto katsoo, että ajoneuvotietojen kansainvälisessä tiedonvaihdoissa tulisi varmistua henkilötietojen suojan toteutumisesta. Erityisesti henkilötietojen käsittelyn oikeusperustan selkeyteen tulee kiinnittää huomiota ajoneuvojen uudelleenrekisteröinnin osalta.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

(1) Valiokunta pitää hyvänä, että nykyisen liikennekelpoisuuspaketin sääntelyä pyritään päivittämään vastaamaan ajoneuvoteknologiassa tapahtunutta kehitystä. Ehdotuksen tavoitteita liikenneturvallisuuden edistämisestä, liikenteen haitallisten ympäristövaikutusten vähentämisestä ja muun muassa harmaan talouden ja petosten torjumisesta on asiantuntijakuulemisessa pidetty lähtökohtaisesti kannatettavina. Valiokunta pitää myös toimintatapojen yhtenäistämistä ja digitalisaation edistämistä EU-tasolla lähtökohtaisesti positiivina näkökohtina ja tavoitteina.

(2) Asiantuntijakuulemisessa on katsottu, että vaikka kokonaisuuteen sisältyy useita tavoitteita kannatettavia ehdotuksia, ehdotusten vaikutusarvioinnit ovat vielä monin paikoin puutteellisia. Valiokunta painottaa, että asian jatkovalmistelussa tulee erityisesti varmistaa, ettei ehdotuksista aiheudu päällekkäistä sääntelyä, kohtuuttomia kustannuksia tai muuta tarpeetonta taakkaa viranomaisille, elinkeinoelämän toimijoille tai kansalaisille.

(3) Suomen erityisolosuhteet, kuten ankarat talviolosuhteet, asettavat erityisiä vaatimuksia myös ajoneuvoja koskevalle sääntelylle. Ehdotuksessa tämä koskee erityisesti moottoripyörien katsastusvelvollisuuteen ehdotettuja muutoksia, mutta myöskin esimerkiksi tienvarsitarkastuksiin tai päästöjen mittaamiseen liittyviä ehdotuksia. Valiokunta korostaa, että Suomen erityisolosuhteet tulee ottaa kattavasti huomioon asian jatkokäsittelyssä.

Tienvarsitarkastukset. (4) Tienvarsitarkastusten tehostamista koskevia tavoitteita on lähtökohtaisesti pidetty asiantuntijakuulemisessa sekä liikenneturvallisuuden että ympäristövaikutusten näkökulmasta perusteltuina. Myös etävalvontaa on pidetty asianmukaisena edellyttäen, että olemassa oleva teknologia sen mahdollistaa, ja teknologian hyödyntämisestä aiheutuvat kustannukset ovat järkevässä suhteessa saataviin hyötyihin. Saadun selvityksen mukaan nyt ehdotetut tavoitteet arviolta kaksinkertaistaisivat Suomessa vuosittain tehtävät tekniset tienvarsitarkastukset. Etävalvonnan osalta asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, ettei ainakaan päästöjen etähavainnointiin ole vielä tällä hetkellä saatavilla riittävän luotettavaa ja käyttökelpoista laitteistoa. Asiantuntijakuulemisissa on oltu huolissaan erityisesti tarkastusten lisäämisestä aiheutuvista resurssitarpeista ja kustannuksista, ja valiokunta yhtyy tähän huoleen.

(5) Valiokunta pitää tärkeänä, että tienvarsitarkastuksia koskevia ehdotuksia tarkastellaan asian jatkovalmistelussa kattavasti Suomen olosuhteiden, nykyisen valvontatilanteen ja muun muassa

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2025 vp

nykyisten resurssien näkökulmasta siten, että tältä pohjalta pystytään aidosti arvioimaan, minkä asteista hyötyä erityisesti ehdotetusta tienvarsitarkastusten määrän merkittävästä lisäämisestä on Suomessa saatavissa suhteessa muun muassa tarvittaviin resursseihin ja toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin.

Päästömittaukset. (6) Valiokunta painottaa saamansa selvityksen perusteella, että ajoneuvojen liikennekelpoisuuden varmistamiseen ja tienvarsitarkastuksiin liittyvien päästömittausten osalta on tärkeää arvioida ja varmistaa asian jatkokäsittelyssä, että ehdotetut menetelmät toimivat riittävän hyvin myös Suomen sääolosuhteissa.

Moottoripyörien katsastusvelvollisuus. (7) Komission ehdotuksella yli 125 cm³/11 kW moottoripyörille pakollisesta määräaikaikatsastuksesta tavoitellaan liikenneturvallisuuden parantamisen lisäksi positiivisia ympäristövaikutuksia ja muun muassa moottoripyörien meluongelmien vähentämistä.

(8) Suomessa moottoripyörien ajokausi on kuitenkin lyhyt ja moottoripyörät ovat käytännössä pääosin harrastusajoneuvoja. Käyttömäärät ovat tyypillisesti huomattavan pieniä verrattuna muihin muihin maihin, joissa ajoneuvot ovat enemmänkin jokapäiväisiä kulkuvälineitä. Lisäksi saadun selvityksen mukaan moottoripyörillä ajatut vakavat onnettomuudet aiheutuvat vain harvoin pelkästään ajoneuvon teknisistä vioista. Asiantuntijakuulemisessa on pääosin pidetty kansallisen liikkumavaran poistamista yli 125 cm³ moottoripyörien katsastusvelvollisuudesta tarpeettomana toimenpiteenä, erityisesti ottaen huomioon ehdotuksesta saatavissa olevat hyödyt ja siitä aiheutuvat kustannukset.

(9) Valiokunta kannattaa moottoripyöräilyn liikenneturvallisuuden kehittämistä ja pitää tarpeellisenä, että käytettävissä olevia keinoja arvioidaan monipuolisesti. Edellä mainituin perustein valiokunta pitää kuitenkin ehdotettua moottoripyörien katsastusvelvollisuutta Suomen moottoripyöräilyolosuhteiden näkökulmasta täysin ylimitoitettuna ja katsoo, että asian jatkovalmistelussa tulee varmistaa kansallisen poikkeusmahdollisuuden säilyminen moottoripyörien katsastuksessa.

Muista katsastusta koskevista ehdotuksista. (10) Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella ehdotettua autovalmistajien velvollisuutta toimittaa ajoneuvojen teknisiä tietoja katsastusta varten hyvänä ja tarpeellisenä.

(11) Valiokunta pitää katsastusten laatua ja katsastusten valvontaa Suomessa yleisesti ottaen varsin hyvänä. Toisessa jäsenvaltiossa tehtyjen katsastusten hyväksymistä koskevat ehdotukset voivat saadun selvityksen mukaan joissain tilanteissa joustavoittaa ja helpottaa toimintaa. Valiokunta kuitenkin katsoo, että katsastusten osalta tulee jatkossa arvioida, miten katsastusten käytännön toteutusta ja katsastusten laatua saataisiin parannettua ja yhtenäistettyä EU-tasolla siten, ettei mahdollisesta katsastusten vastavuoroisesta tunnustamisesta aiheudu tarpeettomia ongelmia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan katsastusten laadussa on nykyisellään huomattavaa vaihtelua EU-tasolla.

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2025 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan painottaen edellä esitettyjä näkökohtia ja korostaen erityisesti moottoripyörien katsastusvelvollisuuden kansallisen poikkeusmahdollisuuden tarvetta.

Helsingissä 10.6.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas

jäsen Pekka Aittakumpu ps

jäsen Marko Asell sd

jäsen Seppo Eskelinen sd

jäsen Petri Huru ps

jäsen Aleksi Jäntti kok

jäsen Vesa Kallio kesk

jäsen Marko Kilpi kok

jäsen Sheikki Laakso ps

jäsen Martin Paasi kok

varajäsen Johan Kvarnström sd

varajäsen Eerikki Viljanen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula